

Den brune bi på Læsø

Produceret af Danmarks Biavlerforening og Læsø Biavlerforening

Hvorfor bevare den brune bi på Læsø – Læsøbien?

Den brune bi (*Apis mellifera mellifera*) er truet i Danmark. Kun på Læsø findes der endnu en livskraftig bestand af denne gamle danske birace, som derfor har fået tilnavnet Læsøbien. På øen er der her en gruppe biavlere, som interesserer sig for denne natur-birace og har erfaring med at arbejde med den.

Fremtidens biavlere har brug for bier med mange forskellige brugsegenskaber, så man ved målrettet avl kan fremavle bier med bestemte egenskaber til specifikke formål. De egenskaber, som måske ikke er attraktive i dag, er der måske hårdt brug for om nogle år, når nye livsbetingelser og krav bliver en del af fremtidens biavl.

Forskning

Oprindeligt var den brune bi udbredt i store dele af Nordvesteuropa. Nu er der kun få og små isolerede bestande tilbage. Genetisk forskning har vist, at den brune bi adskiller sig markant fra andre europæiske biracer, og at Læsøs brune bier er forskellige fra de brune bier, man finder i det tidligere vidtstrakte udbredelsesområde.

I en tid, hvor naturen er presset til det yderste, og dyre- og plantearter forsvinder med en foruroligende hastighed, bør man sørge for, at der i hvert fald mindst ét sted i Danmark, er plads til denne bi. Det er mest naturligt, at lade den brune bi få gode vilkår på Læsø, hvor den hører til.

Færdigbygget dronninge-celle

Bier i lyng

Rio konventionen

I 1992 tilsluttede Danmark sig Rio Konventionen bl.a. for at hjælpe med at sikre plante- og dyrearters mangfoldighed på jorden. Denne forpligtelse var medvirkende til, at det danske folketing allerede i 1993 vedtog, at livsmulighederne for den brune bi på Læsø skulle sikres ved lov.

Lidt om bier

Bier er sociale insekter, der lever i samfund året rundt. I sommermånederne er bierne meget aktive. De formerer sig så antallet af individer i bifamilien stiger stærkt, og de har travlt med at hente pollen (blomsterstøv) og nektar (honning), som bifamilien lever af. Det indsamlede forråd kan bifamilien leve af i vintermånederne, hvor bierne bliver i stedet og danner vinterklynge for at spare på foderreserverne. Bifamilien består af én dronning, mange tusinde arbejdere og om sommeren nogle hundrede droner (han-bier).

Når bier parres

I bifamilien er det udelukkende dronningen, der lægger æg; og det er derfor kun hende, der skal parres. Selv om dronningen kan blive flere år gammel, parrer den sig kun i én ganske kort periode, når den er ca. en uge gammel. I gennemsnit får den unge dronning sæd fra 15 droner, som opbevares i et sædgemme og bruges, efterhånden som æggene lægges. Parringerne foregår aldrig i bistadet, men altid i fri luft og ofte højt til vejrs langt fra stadet. Her møder den brunstige

Flyvende drone (han-bi)

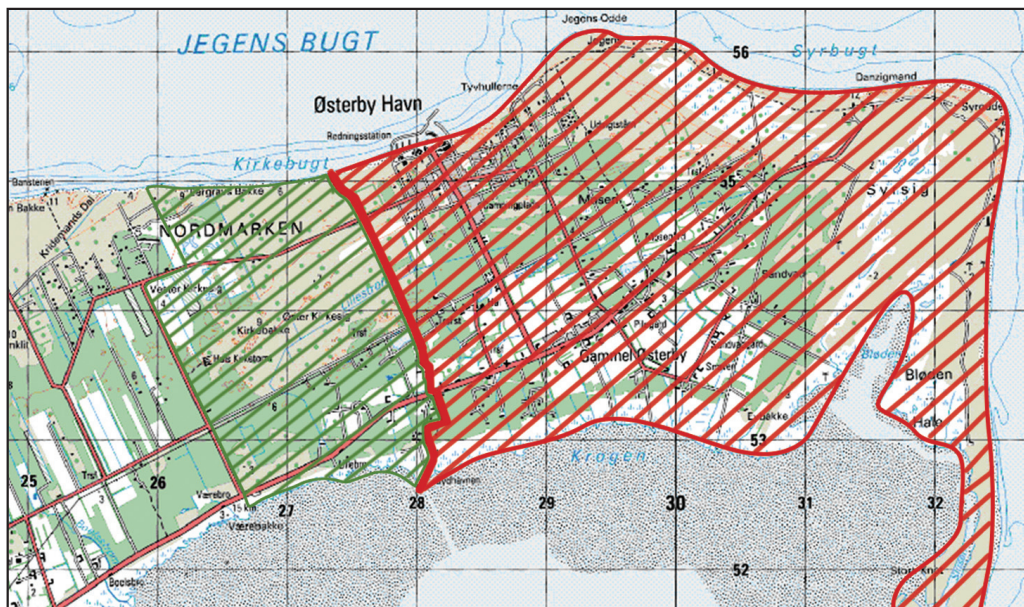
dronning egnens droner, som parrer sig med dronningen. Hvis der findes flere biracer i området, krydses bierne, og de rene biracer forsvinder. Sådan er det gået i det øvrige

Danmark, fordi man har importeret bier fra syd, og i dag er de fleste bier her i landet en blanding af 3–4 biracer.

Bistriden på Læsø

Netop biernes parringsbiologi og det forhold, at Læsøs biavlere ikke kunne blive enige om at bevare den brune bi, var den direkte årsag til en langvarig bistrid på øen.

I dag er kun Læsøs østligste ende forbeholdt rene stambogsførte brune bier, og det er biologisk set en problematisk løsning, der kræver en stor indsats af biavlerne. Her foregår parringerne af alle de unge brune dronninger, hvorefter de kan anvendes på den øvrige del af øen (se kort). En renparret brun dronning vil herefter resten af livet producere brune bier, og først når bifamilien igen skal have ny dronning, opstår der problemer med renparring.

Bufferzone

Parringszone

Honning

De brune bier er tilpasset naturen på Læsø. De overvintrer fint og er i stand til at flyve ved lave temperaturer. De er især velegnede til at indsamle den eftertragtede lynghonning, som er krydret og meget velsmagende.

Desværre er der sket en forringelse af øens lyngarealer i de senere år, - især på grund af tilgroning. Det betyder, at honningudbyttet i nogle år kan være meget sparsomme, og at efterspørgslen derfor ikke kan efterkommes. Honningen fra de brune bier markedsføres med en speciel lågetiket, der er din garanti for, at honningen er indsamlet af brune bier i Læsøs natur, og at der ikke bruges pesticider i arbejdet med bierne.

Arbejdere omkring en æglæggende dronning

Foredrag ved Skovhytten

Information om de brune bier på Læsø

I Skovhytten ved Storedalsvej har Læsø Biavlerforening en permanent udstilling om bier og især de brune bier, som kan besøges året rundt. Om sommeren er der bier i observationsstader, så man kan følge biernes levevis, og foreningens medlemmer laver foredrag om biernes biologi og deres betydning i naturen.

Yderligere oplysninger kan fås på følgende hjemmesider:

Læsø Biavlerforening: www.brunbi.dk

Danmarks Biavlerforening: www.biaavl.dk

Forsidebillede: Kvan ved Holtemmen
Tekst og foto: Carl-Johan Junge